

0+

“Торо пилан улыт яндар шўман-влак:
цупо Юмым уажыт” (Мф. 5:8).

ШҰМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 5-ПЕ (61) № 2018 ИЙ МАЙ

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

ПАШАНА ҰМБАКЫЖАТ ҰШИҢ ТОЛЖО!

**Миром нумалше ўдырамаш-влакын
арняштышт «Шўм-чон изолык» православный журнал
вич ияш лўмгечыжым палемден.**

Пайрем мероприятий тауштымо (благодарственный) молебен гыч тўналын. Молебеным Морко район Арын селасе Иисус Христосын Шочмыжо лўмеш храмын приходшо гыч хор сўрастарен. Каласаш кўлеш, чылажат марий йылме дене эртаралтын. Кумалмаште Кусарыше комиссийын пашаенже-влак, Йошкар-Ола епархийын миссионер пўлкажым вуйлатыше протоиерей Алексей Михайлов, тыгак уна-влак - журналыш возен шогышо-влак - лийыныт. Молебен деч вара Кусарыше комиссийым да журналын редколлегийжым вуйлатыше протоиерей Николай Чузаев погынышо-влакым пайрем дене шокшын саламлен.

Журнал икымше гана 2013 ий март тылзыште Йошкар-Оласе да Марий Элысе митрополит (тунам еше архиепископ) Иоаннын благословитлымыж почеш лектын. Ончыч тудо кандаш лаштыкан гына лийын гын, тачысе кечылан латкок лаштыкан, сылнын сўрастарыме, келге содержаниян журналыш савырнен. Содержаний тўрлў шўрынан: святой-влакын илышышт, туныктен каласыме шомак, Марий митрополийысе черке-влак, приход-шамычын илышышт нерген да шуко моло материалым муаш лиеш. Икманаш, кажне лудшо шканже мом гынат кўлешаным налын кертеш. Журнал марий ег-влаклан православий тўняште икымше ошкылым ышташ полша, марий калыкын шўм-чон изолыкшым пойдара, православий шўлышым шындара. Адакшым Рушарня да тыглай школ-влакланат пашам моштен викараш полша. Сандене кугу тўткыш самырык тукумым патриотизм да духовно-нравственный шўлышеш куштымылан ойыралтеш.

Умбакеже - 2-шо лаштыкыште.

Йыргешке үстел йыр погынымеке, «Шұм-чон изолык» журналын тўн редакторжо протоиерей Николай Чузаев Йошкар-Оласе да Марий Элысе митрополит Иоаннын саламлыме мутшым лудын. Митрополит шке саламлымаштыже журналын күлешлыкше, миссионер да духовно волгалтарыме пашаж нерген

поснак палемден каласен. Тыгак марий-влак коклаште Юмын мутым шарыме пашам умбакыжат виктарен колташ сугыньлен, Юмын благословенийжым пуэн.

Журналын лекмыжлан вуйын шогышо Денис Смирнов «Роль журнала на современном этапе в условиях поликонфессиональности республики» докладым лудын. Погынышо-влакым редакцийыш колтымо материал-влакын содержанийышт да качестваышт дене палдарен. Могай нелылык дене вашлияш логалме нерген каласен. Шке мутшым кошартен, чылаштым журналын юбилейже дене саламлен. Ончыкшымат уло вийым, уло кумылым пыштен, творческий шұлышым вияндаш тыланен.

Журналын литературный редакторжо Анфиса Эманова журналышке марий йылме дене православий содержаниян статьям возымо годым тўн шотышто мом эскерен шогаш күлмө нерген ойлен. Юмоҥа-влакын лұмыштым кузе чын кусарыме нергенат мут лектын.

Марла журналын кузе шочмыжо, виян толмыж нерген Кусарыше комиссийын вұдышө

пашаенже Надежда Федосеева кұчыкын ойлен: «Шұм-чон изолык» лекташ тўналме ийын март тылзыште туныктышо-священник Гавриил Яковлевич Яковлевын шочмыжлан 170 ий темын. Тудо икымше марий букварьым луктын, православий шұлышан ятыр книга м руш йылме гыч шочмо марий йылмышкына кусарен. Журналын икымше номержат тудлан пөлеклалтын».

Пайрем мероприятийыште «Кугарня» газетын тўн редакторжо Эдуард Иманаев лийын. Саламлыме мутыштыжо журнал пашаен-влакын пашаштым да журналым кұкшын аклен.

Варажым погынышо-влак тургыжландарыше йодыш-шамычым шке коклаштышт лончыленыт. Возымышт годым могай нелылыкым шижмышт нерген ваш-ваш каласкаленыт, икте-весылан ой-канашым пуэденыт.

Журналын вич ияш юбилейже лұмеш редакций пашаен-влаклан Марий мландыште Юмын мутым шарыме пашам тыршен ыштымыштан Йошкар-Оласе да Марий Элысе митрополит Иоаннын лұмжө дене Тауштымашан серышым кучыктеныт. Тыгак серышым журналыш возкалыше автор-влаклат журнал дене пенгыде кылым кучымыштан пуэныт. Епархий бухгалтерийыште да складаште тыршыше пашаен-влакымат мондымо огыл. Вет нуно журналлан ош тўняшке лекташ да митрополий мучко лудшо-влак коклашке миен шуаш полшат.

Митрополит Иоанн ты кугу пайрем лұмеш редакцийлан шергакан пөлекым - компьютерым - пөлеклен. А возен-шогышо-влак редакцийлан угыч лекше журнал-влакым верандаштышт канцеляр стойкым пөлекленыт.

Пайремыш толшо кажне еглан Евангелийым, шергакан пөлекым, Миром кондышо ўдырамаш-влакын пайремышт лұмеш пеледышым кучыктым.

Варажым тўшка фотом ыштыме, пайрем трапезым эртарыме.

Митрополийын пресс-службыжо.

Ўнғышылык – эн кугу порылык

Волгыдо Кугече арнясе изарнян, 12 апрельште, преподобный Иоанн Лествичникым пагален шарныме кечын, Волжск ден Шернурын Преосвященнейший епископшо Феофан Шернур селасе Архистратиг Михаил лүмеш храмыште Юмын литургийым служитлен.

Владыка Феофан дене пырля ты храмын настоятельже протоиерей Владимир Власов, Кужэнер селасе святитель Николай лүмеш храмын настоятельже протоиерей Вячеслав Михайлов, Элембай селасе преподобномученик Андрей Критский лүмеш храмын настоятельже протоиерей Сергей Бажанов, Марий Турек селасе святой Царственный Страстотерпец-влак лүмеш храмын настоятельже протоиерей Николай Полежакин, Эн Святой Юмын Аван Леvedмыже лүмеш Марисоласе храмын настоятельже протоиерей Сергей Сильдушкин, Пектубай селасе Христос Шочмо лүмеш храмын настоятельже иерей Сергей Целищев да диакон Иоанн Захаров служитленыт.

Литургий деч вара владыка Феофан преподобный Иоанн Лествичникын илыш корныж дене палдарен да тыге туныктен ойлен: «Айдемын койыш-шоктышыштыжо ўнышылык эн кугу порылыклан шотлалтеш да айдемын чонжым утарымаш корнышто эн тўн негыз улеш. Айдемын кеч ала-мыняр шуко тўрлө порылыкшо лийже, ўнышылыкшө уке гын, тудын чонжо утаралт кертмылан ўшан уке манын, святой ача-влак эше ожнак каласеныт. Айдемын кеч шуко тўрлө порылыкшо да моштымашыже уке гын: ны колышым ылыжтен, ны черлым паремден ок керт, ны ончык ужын моштымыжо, ны пўтым пенгыдын кучымыжо

уке гынат, шкеж нерген кугу ўнышылык дене шона гын, илышыже мучашыш толын шумек, тудо утаралтмашым ужеш.

Таче ме Юмылан йөрышын илыше Иоанн Лествичникын туныктымыжым шарнышна да тиде кугу святой деч йодына: преподобный Иоанн ачана, Юмын Престол ончылно шогымет годым мемнан верч, сулыкан-влак верч, кумал. Илыш корныштына Господь мемнам пенгыдемдыже, шкенан нерген кугу ўнышылык дене шонаш полшыжо, лишылым йөрәтен, чыла чытен, чылаштым проститлен илаш туныктыжо».

Преподобный Владыка чылаштым Волгыдо Кугече пайрем дене саламлен, уло чон дене пайрем куаныш ушнаш да тиде куаным шўмыштө аралаш тыланен.

Святой Православный Черкылан тыршен служитлыме да Руш Православный Черкыште Патриаршеством пörтылтымылан 100 ий темме лүмеш протоиерей Владимир Власов ден настоятельын польшкалышыже Зинаида Адриановна Тарасова святитель Тихонин, Москван да уло Русьын Патриархшын, медальже дене палемдалтыныт. Святейший Патриархын благословитлымыж почеш пуйымо медальым нунылан Преосвященнейший епископ Феофан торжественно кучыктен.

Тиде кечынак Шернурышто Кугече фестивалым эртареныт, тушто Пектубай, Марисола, Кужэнер да Шернур приходласе Рушарня школлаш коштшо йоча-влак, тыгак Шернурысо самырык-влакын «Пересвет» клубыштын енышт пеш чаплын выступатленыт.

«Волжский Благовест» сайт гыч материалым А.ЧЕМЕКОВА марланген.

1943 ий. Шукерте
огыл гына
Сталинград воктене фашист
кашакым кырен шалатыме
операций мучашлалтын.
Фронтын чекше Воронеж
ола дека шўкалалтын. Совет
салтак-влак немыч-шамычым
чот почкеныт. Нунышт,
илыше кодаш манын, чыла
могырым утаралташ тўченыт.
Чакнышыштла, кажне йўнан
рубежыште уло вийыштым
пыштен кредалыныт.

Пошкудо фронтышто
тушманын куд дивизийжым
авырыме нерген 236-шо
стрелковый дивизийын
командиржылан йынгыртен
каласеныт.

- Фашист-влак мемнан
верланыме кумдык гочат
чакнен кертывт. Тыге гын, эрла кастене нуным
вучыман, - увертарен полковник.

А дивизийын верланыме кумдык салма гай
тўр лийын, шылашат нигуш: ны пушенге, ны
корем. Сандене келгырак окопым пургедаш
кўлын. 1943 ийысе теле моткоч йўшто лийын,
салтак-влак, мландым изин-изин каткален,
верым ышташ тўченыт. Кечыгут кылме
рокым пургедыныт. Каныме коклаште южыжо
мыскарам колтен, йолташыжын кумылжым
нўлталаш тыршен, шукинжо, ыраш тўчен,
тамак шикшым нелыныт. Ик тўшка дека рото
командирлан шукерте огыл пенгыдемдыме
лейтенант Авдеев лишемын. Салтак-влак
туддеч мо лийын кертме нерген йодышт
налыныт. Авдеев чыла радам дене умылтарен.

- Мемнан шогымо верыш гына ынышт тол
ыле, - шонымыжым ойлен рядовой Барыкин.

- Тыгак лийже, Юмо полшыжо ыле, -
иканаште икмыняр салтакын йўкшў шоктен.

Йўдым салтак-влак, икте-весышт пелен
пызнен возын, нойымыштым луштараш
тўченыт. Но теле йўштў малаш эрыкым пуэн
огыл. Волгыжмо велеш Барыкин тупшылан
туп дене кийыше Никифоров деч йодын:

- Эй, шонго, колат мо? Тый Юмылан чот
ўшанет. Юмо дене пырля чонемлан ласка,
манат. Мыйымат иктаж молитвам лудаш
туныкто.

- Тыланетше, атеизм шўлышеш кушшылан,
молитваже молан?

- Ала тунемамат, чонемлан тынар шыгыр
огеш лий.

- Ну, йўра, колышт да шарне...

Кечывал тура лум пургыжым нўлтышў
мардеж шыпланен. Трук қава ден мланде
ушнымаште шем толкын койылалтен.

- Немыч-влак! Бойыш ушнаш ямде лийза! -
команде шарлен.

Салтак-влак лақылаштышт (келге окопым
кўнчен шуктен огытыл) кожганеныт, уло-
уке патроныштым погалтен, тушманым
вашляш ямдылалтыныт. А нуныжо
шемын койын толыныт: салтакше, танкше,
бронетранспортержо - чыла иктыште.
Километр тора гычак мемнан артиллерий
лўйкалаш тўналын. Немыч-влак тыгакак
вашештеныт. Уке, нуно утларак чўккыдын
лўйылтыныт. Вет мемнанжын ончычсо бой деч
кодшо боеприпас гына лийын, ешартышым

ИИСУСЫН МОЛИТВАЖЕ

конден шуктен огытыл. Немыч-влак, нимогай
лўйкалымашым шотыш налде, ончыко каеныт,
колышым, сусыргышым шотышкат налын
огытыл, кеч изи ужашыже аралалт кодына
манын шоненыт.

Лейтенант Авдеев Никифоров воктекрак
лишемын. Мўндырнў огыл нелын сусыргышо
Барыкин киен. Кредалмаш мўгырымым сенаш
тўчен, тудыжо чаманен пелештен:

- Шонго, молитватым шарнен шым шукто
вет, олмешем луд, - пытартыш мутшо шоктен.

Ты жапыште мўндырнак огыл снаряд
пудештын.

- Чыла, командир, мыйынат тетла патронем
уке, - шонго салтак командир ўмбаке ончалын.
Авдеевынат чыла пытен. Умбалнырак ик
орудийын гына лўйкалымыже шоктен. Тунам
лейтенант чынжымак лўдын колтен.

- Барыкинын йымакыже пурен воч, писын,
- немыч-влак лишеммым ужын, кўштен
Никифоров. - Луд, могай молитвам палет -
луд!

- Иисусын молитважым гына палем. Изием
годым авам черкыш шолып коштыктен...

А немыч-влак утлаш тўчышў совет салтак-
влакым лўйкаленыт, сусыргышыжым штыкышт
дене шуралтен пуштыныт. Теве Авдеев
воктене лум мўгырен кочыртатен, нелын
шўлештме шоктен. Лейтенант шўлымыжымат
чарнен, шўмжў лектын вочшашла кырен, пуйто
капым коден каяш вашкен. Ты жапыште
Авдеевлан чынжымак каваште улмыж гай
чучын, изиж годсо черкым, шке селажым кўшыч
ужын. Трукышто тудо камвозаш тўналын.
Тиде жапыште онжо гыч корштарен перымым
шижын, пылышыжлан коваштым пўчкын
пурышо йўк шоктен. Вара чыла шыпланен.
Авдеев ушыж дене угыч мўнгыжў пўртылын,
тунемме пагытым, икымше йўратымашым
шарналтен...

Ушым йомдарен, ныл шагат киен улмаш.
Тудым умшашкыже йоген пурышо вўр
помыжалтарен. Пич каяш огыл манын,
самырык командир Барыкин йымач удыркален
лектын. Воктеныже Никифоров шоген. Илыше
улмыжлан куанымыж дене Авдеев шонго
салтакын онышкыжо керылтын, а шкеже пеле
йўкын пелешткален:

- Господь, тау Тылат! Тау!

**В.Азаровын «Сущее даётся Богом»
книгаж гыч. А.Эманова ямдылен**

Святитель Филарет Московский тыге ойлен: «**О ача-ава-влак! Паледа ыле гын, мыняр порылык ден осаллыкым йочаланда шочмыж мартеак увертареда». Тыге ойлымым илышыште лийше ик пример гоч рашемдаш утларак келшен толеш.**

Ик ешыште марий ден вате йочам вученыт. Кас еда телевизор дене йоратымаш, ондалымаш, торжалык нерген фильм-влакым онченят. Икшыве ўдыр шочын. Кушкын шумекше, тиде ўдыр шала койышан лийын. Ача-ава нимолан орыныт: «Ме ўдырнам шот дене ончен куштенна, нимогай оккўлым ончыктен огынал, йолташ ўдыржө-влак сай еш гыч улыт, кушеч тудо тыгай койышым налын?» Тиде йодышлан вашмутым кычалын, нуно старец деке каеныт. Тудыжо ойлен: «Тыгай койышлан те ўдырдам мўшкырыштө улмыж годымак туныктенда».

Йочам вучышо ўдырамашын мом ужын-колмыжо - чылажат мўшкырыштө кийыше падырашын шўм-чонешыже кугу кышам кода, сандене йочам воспитатлымаш тудын шочмекше огыл, а ача ден аван пырля возын малымышт годым могай кумылан улмышт гычак тўналеш. Тидын нерген эше христианстын икымше курымлаштыже святой ача-влак ойленыт. Йочам вучымо жап нерген матушка Виктория Кристева дене мутланышна. Палемден кодыман, йочам воспитатлыме нерген схиархимандрит Иоаннын (Маслов) «Духовные и нравственные основы образования и воспитания» пашаштыже келгынак пален налаш лиеш.

- Йочам вучымо пагыт - пеш ответственный жап. Матушка Виктория, ўдырамашлан тиде жапыште мом шарныман?

- Священный Возымаш тыге ойла: «Айдеме йочаж гоч почылтеш». Ача-ава шочшаш йочан духовный, душевный да физический состоянийжылан мутым кучат. Вет йочам воспитатлымаш шочмекше огыл, а аван мўшкырыштө улмыж годым тўналеш да шуко фактор гыч шога. Йочам ыштыме деч ончычак ача-аван нравственный состоянийышт могай улмым рашемдыман. Нуно шкешт могай ешыште шочын-кушкыныт, тидымат шотыш налман. Ончыкылык аван шке аваже яндар шўм-чонан, поро койышан гын, тудат тыгаяк икшывым воспитатла. Святитель Тихон Задонский тыге туныкта: «Тендан йочада осал гын, уныкада эше осалрак, уныкадан уныкаже эшеат чот торжарак лиеш. Осал ача эргыжым порылан туныктен огеш керт, тиде тукымым Юмын судшо вожге пытарымеш осаллык кушкеш тўналеш; чыла тиде торжалыкым мемнан удам воспитатлымына шочыкта». Порылык деч посна ончен куштымаш осаллан шочашыже полша да тукым гыч тукымыш кусна. Тиде жапыште йочам вучышо ўдырамаш чўчкыдынак сулыкшым касарен, Святой Пырчесым подылшаш. Тыге ме шкаланнат, йочаланат сайым ыштена. Йоча сай, таза

Тукым гыч тукымышш порылыкым шараш манын...

шочеш, да меат Юмын благословенийжым налына. Марийжат пелашыжлан полшышаш, кумылжым пушкыдемден шогышаш.

- Тиде йочам нунылан Юмо пуэн, сандене тудым алал чон дене переген, вўчкен вучыман, яззыкым ыштыме деч шекланыман, Святой Возымашым, Евангелийым лудман.

- Йочам вучымо жапыште эрдене да кастане молитвам мурымо годым мўшкырыштө улшо аза тыгак Юмылан кумалеш. Молитвам лудмо благодать ава гоч тудын деке кусна. Святой ача-влак эре молитвам мурен кошташ ойлат. «Богородице Дево, радуйся», «Отче наш» да моло тропарь-влакым сурт сомылкам ыштыме годым мурен кошташ гын, пайдаже пеш кугу лиеш.

- Молитвам эре мурен кошташ гын, ушышто нимогай уда шонымаш огеш лий, мутлан, еным вурсымаш, игылтмаш.

- Ушыштет, чоныштет эре молитва йонга гын, осал шонымашлан тушто вер огеш код. Тыге мўшкыран ўдырамашын шўм-чонжо яндарештеш. Юмылан ўшаныман. Вет ача-ава ончен огыт керт гын, Юмо йочамат огеш пу. Тудо ача-авалан мо кўлмым чыла ужеш да шижеш. Кўлеш йоча, тугеже пуа, а пуа гын, ышташ кўлеш да христианстве шўлышеш туныктыман. Йоча – пеш кугу куан.

Схиархимандрит Иоанн (Маслов) йочам вучышо ўдырамаш-влаклан тыге палемден: «Шкендым тўрлө осал – шыдешкыме, сырыме, кўраныме, кугешныме – деч арале, чонетын тиде йордымө койышыжо азалан ынже кусно».

Ожно порын илыше ача-ава-влак пеш шотан, уло Российлан да тўнялан кугу пайдам кондышо икшыве-влакым ончен куштеныт. Мутлан, налаш чын илыше святой-влак Кирилл ден Мариям, преподобный Сергей Радонежскийын ачаж ден аважым. Нунын илышыштым лудын, шымлен, мыланна примерым налман.

Юмо мемнанат ушнам Святой Евангелийжын волгыдыжо дене волгалтарыже.

А. Таныгина.

"Йошкар Кугече"

Икшывына ушан-шотан лийын кушшо манын, пентгыде негызым изиж годымак пыштыман. Ты негызын ик кермычше – йочам православий деке шүмандымаш. Тидым шотыш налын, Приволжский посёлкысо 2-шо №-ан «Рябинка» йочасадыштына түрлө мероприятийым эртарена.

Шошо пагытын помыхалтме жапысе ик эн кугу да волгыдо пайрем – Кугече. Тудым изижат, кугужат моткоч вучат. Ты пайремлан кыдалаш группышто меат «Йошкар Кугече» проектым шындарышна. Эн ончыч Кугече дене кылдалтше православный йўла нерген муланышна, йоча-влак дене пырля аппликаций, открытке, сүрет выставкым ямдылышна. Тыштыже йоча-влак шонен лукташ мастар улмышт дене ойыртемаптыч. Нуно Кугечын могай гына символжым ончыктен огытыл: сорастарыме муно, кулич, чывиге, Кугече корзинга, шертне, шошын икымше пеледышыже да тулеч молат.

Кугечын ик символжо – чиялтыме муно. Йоча-влак каласкалымына гыч пален нальыч: муно – илыш тўналтыш. А изи айдемылан чиялтыме муно – Кугече пайрем годым икте-весылан пуэдыме эн весела пөлек. Сандене нуно уло кумылын муным түрлө тўсыш чиялтышт.

Кугече пайремыштына йоча-влакым калык модыш-влак дене палдарышна. Нунылан совлаш муным пыштен ўчашен куржталмаш эн чот келшыш.

Тыгак Кугече арням «Кугече куан» мероприятий дене иктешлышна. Тушко кыдалаш группо гыч йоча, воспитатель-шамыч погынышт, Марий митрополийын внештатный пашаенже Денис Смирнов ушныш. Тудо Кугече пайрем нерген келгынрак каласкалыш. Чылаштым саламлен, тыге тыланыш: «Тек шўмда йоратымаш дене темеш, тек тендан лишыл егда-влак ласка чонан, чаманыше кумылан лийыт, тек шуктымo пашада поро

кышам веле кода!» Пагалыме уна чылалан Кугече открыткым пөлеклыш.

Кугече пайремлан кельштаралтше мероприятий-влак деч чыланат шокшым да волгыдым шижыч. Тиде шижмаш йоча-влакын чонешышт кужу жаплан кодеш да порылыкым шараш тўналеш.

Чыладамат Кугу Кугече пайрем – Христосын Ылыж Кынелмыж – дене саламлена!

Р.Л. Покровская,
кўшыл категориян воспитатель.
Юлсер кундем.

«Кугече муно»

Чакмарий селасе Святой Троице лүмеш храмын настоятельже иерей Михаил Репин тунемше-влакым Волгыдо Кугече пайрем дене шокшын саламлен да пайрем лүмеш школышто «Кугече муно» сүрет конкурсым эртараш благословитлен.

Конкурсыш шүдö утла тунемше ушнен, пеш тыршен Кугече муным сүретлен. Кажныже шүм-чонеш Кугече пайрем гай тулым чүктен, йоратымашыжым, поро кумылжым тужвак луктын, кагазыш пыштен. Сүрет-влак иктыже весыж деч мотор, сылне деч сылне лийыныт.

Пайрем программым туныктышо Г.А.Степанова ямдылен да мастарын вүден. Школ директор В.Г.Кашков ден батюшка иерей Михаил Репин кугу польшым пуэныт. Кажне тунемшылан шергакан пöлекым кучыктымо.

Тек кажне енын илыш корныжо Кугече муно гай волгалтын, пенгыде сенымашыш виктаралтеш.

**Серафима КОРНИЛОВА,
Провой кундем.**

Православный книга чын корным ончыкта

Шошо пагытын ик мотор кечынже школыштына «Православный книга кече» эртаралте.

Школын библиотекарже Г.М.Николаева, самырык-влаклан пöлеклалтше православный книга-влакым ойырен, выставкыш чумырыш. Ме нуным ончен шымлен лекна. Туныктышына А.А.Семенова палемдыш: «Православный шүлышан книга-влак вийым пуат, айдемылан чын илыш корным ончыктат». Ме, 4-ше классыште тунемше-влак, тўналтыш класслазе ўдыр-рвзе-влаклан икымше православный книган шочмыжо да пайдале улмыж нерген мастарын каласкалышна. Пайремнам «Любите Господа» муро дене мучашлышна.

Сотнур селасе Святой Троице лүмеш черкын настоятельже иерей Игорь Сапаев «Шүм-чон изолык» марий православный журналым, «Мироносицкий вестникым» пöлеклыш.

Пайрем тыгай шонымашым лукто: Юмо дене пырля илет гын, ласкалыкым да пиалым налат. Православный книгаг лудащ йöратем да эше утларак лудащ кумылем лекте.

**Настя МИХАЙЛОВА, 4-ше класс.
Юлсер кундем, Кугу Корамас школ.**

Миром кондышо лүмеш

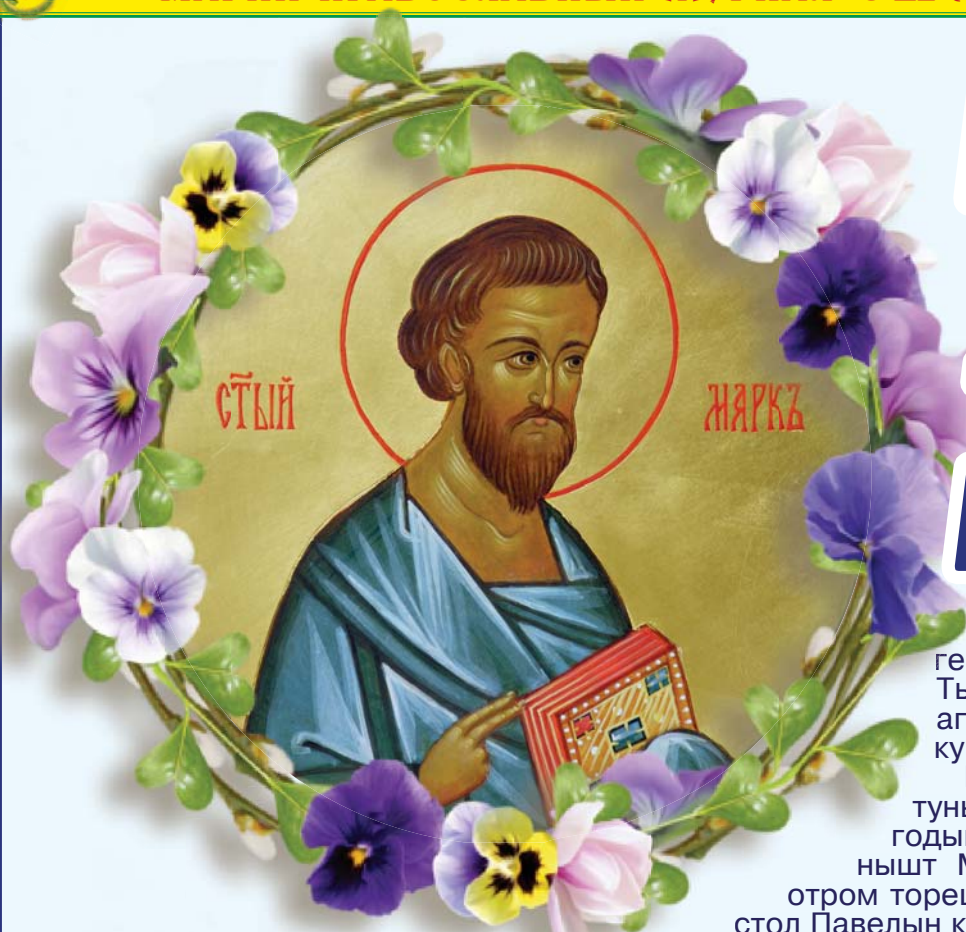
Тений вүдшор тылзын 22-шо кечыже Кугече деч вара 3-шо рушарня – Миром кондышо святой ўдырамаш-влакын кечышт. Меат, Орша селаште илыше калык, тиде кечын Косьма ден Дамиан лүмеш черкышкына мийышна. Службо деч вара черкын настоятельже Сергей Мошкин ача ден матушка Руфина мемнам тиде пайрем дене саламлышт да пырля лияш ўжыч.

Чыланат залыш эртышна, изирак концертым ончышна, скеат мурышна. Пеш сылне сценарийым матушка Руфина ден Наташа Ермакова ямдыленыт. Вечын селаште марий йылмым туныктышо А.Г.Кропотова «Миром кондышо святой ўдырамаш-влакын кечышт» презентацийым ямдылен. Тудым ончен, шуко святой ўдырамаш-влак нерген пален нална, кызытсе илыш дене

танагастарышна, кужун мутланышна. Верысе поэтессе Р.А.Смоленцева Кемерово олаште йўлен колышо шуко йоча лүмеш возымо почеламутшым лудо. Кугу ойгым шарналтен, шинчавүд шкеак чурий мучко йоген волен.

Йоча-влакат пайрем дене шке ковашт, авашт, да акаштым саламлышт. Юлия Топорова, Никита Топоров, Миша Коряковцев, Ксюша Домрачева, Даша Москвина мурым мурышт, сценкым ончыктышт, тыгак такмак, почеламут-влак йонгышт. Римма Александровна Смоленцева ден Елена Дементьевна Астраханцева шке возымо «Пўрымашлан ом öпкеле» мурыштым мурышт. Тиде вашлиймашым шуко жапшарнаш тўналына.

**Р.Г. Антропова,
марий йылмым туныктышо.
Советский кундем.**

Юмын Эргын Кулжо

Тынеш пураш ямдылалтше кажне еглан эн ончыч апостол Маркын возымо Евангелийым лудаш темлат, вет ныл Поро Увер коклаште тудо эн кўчык да куштылгын умылаш лийшын возымо. Тиде Евангелийым возышо енге кō да могайрак улмаш? Таче тидын нерген пален налаш тыршена.

Христосын ончыч ойырен налме латкок апостол коклаште Марк лўманже уке, тудо вара-рарак ойырымо 70 апостол коклаш пура.

Марк еврей калыкын священник тукумжо гыч лийын. Тудын еврей лўмжō Иоанн улмаш, а Марк – тиде латинла. Тунам вес элыш кайыме годым шке лўм деке эше саде эллан келшыше лўмым ешареныт.

Тыгай преданий аралалт кодын: Гефсиман сад гыч Христосым кучен нангайыме годым ик самырык ег Иисус почеш каен. Тораште огыл илыше тиде рвезе йўк-йўаным колын помыжалтын, чара могыржым вынер дене вўдылын да ончаш лектын. Тудымат руалтен кучынешт улмаш, а тудо, вынер леведышыжым коден, тушеч чараматын куржын. Тиде рвезыже Марк лийын маныт, вет тудын Мария аважын пōртшō тышеч тораште огыл верланен да Иерусалимыште апостол-влакын кумалаш погынымо верышт лийын.

Кунам апостол Петрым казамат гыч суксо орыктарышын утарен, тудо Мариян суртышкыжо толын манын, «Апостол-влакын пашашт» книгаште возымо. Марк апостол Петрын тунемшыже улмаш да тудлан эргыж гай лишыл лийын. Иерусалим черкын пагалыме енге, апостол Павелын йолташыже – Варнава – Маркын чўчўжō улмаш. Тудым «Святой Шўлыш да ўшанымаш дене тич темше поро пōрѐн» маныныт (Деян. 11:24). Тудын гоч Марк нер-

ген апостол Павел пален налын. Тыге Марк самырык годсекак апостол-влак коклаште шуаралт кушкын.

Иудей ден язычник-шамычым туныкташ Антиохийыш кайымышт годым Павел ден Варнава пеленышт Маркым налыныт. Нуно Кипр отром тореш-кутынъ эртененыт. Тыште апостол Павелын каласыме икмыняр шомак дене волхв Вариисусын сокыр лиймыжым Марк шке шинчаж дене ужын.

Марк, Иерусалимыш пōртылшō апостол Петр дене пырля Римыш каен. Ты рўдолаш тунам тўннан шуко кундемже гыч ег-влак толеденыт, нуным Христослан ўшанаш туныкташ да православный черкым пенгыдемдаш тыште сай йōн лийын. Римысе христиан-шамыч ты туныктымаш нерген шке пылышышт дене колыныт, но сайынрак палаш да весе-шамычланат умылтарен керташ манын, книгагм возаш сōрвален йодыныт. Христос нерген Петрын мом каласкалымыжым кучылтын, Марк ты Евангелийым возен да ег-влакын кумылыштым порын шуктен. Икымше Евангелийым апостол Матфей возен, Маркын возымыжо жап шот дене кокымшо лийын, сандене У Сугынь книгаштат тудо кокымшо верланен.

Маркын возымо Евангелий Тынеш Пуртышо Иоанн нерген каласкалымаш гыч тўналеш. Тудын «Господьлан корным ямдылыза» манмыже ир мландыште торашке йонген, тыге куатлын лев, ир мландын озаже, кычкыралын кертын, сандене евангелист Марк пелен сўретыште чўчкыдын лев янлыкым ончыклат.

Юмын мутым шараш Маркым апостол Петр Рим гыч Аквилейыш, Венеций деч тораште огыл верланыше поян олаш, колта. Тушто черкым негызлымеке, Марк шке туныктышыжын кўштымыж почеш Египетыш кая, вет тушто ожнысек шуко иудей илен. Нунын шке олашт, кумалме пōртышт, кўшыл судилищышт, Иерусалимысе гай храмышт лийын. Священник ден левит-влак тушто Моисейын законжо почеш служитленыт. Тошто Сугыньын книгаже-влакым ожнак эше египетысе кугыжан кўштымыж почеш еврей йылме гыч грек йылмыш кусареныт. Садлан кōра Святой Возымашым

тыште шукын паленыт, тидыже христиан туныктымашланат сай негыз лийын.

Александрий олаш пуремыж годым апостол Маркын сандалийже шелын. Иолчием ачалыше ег тораште огыл тыршен. Тудын деч Марк полышым йодын. Сандалийым ургымыж годым саде енет шола кидшым вурж дене сусыртен. Чот кычкыралмыжым колын, кидше гыч вур йогымым ужын, Марк мланде катышым налын, тушко шувалын да «Курым-курымеш илыше Иисус Христос лүмеш таза лий» манын, сусырышкыжо шүрен. Иолчием ачалыше мастар паремше кидшым öрын ончен, вара каласен:

– Юмын енге, тыйым сөрвален йодам, мыйын суртышкем пуро. Тый таче мыланем тыгай порым ыштышыч, мый денем, шке кулет дене, уна лий да мо уло кочкышем пайле.

– Господь тыланет илыш киндым, Пылпомышысо киндым, пуыжо, – тыге пелештен, апостол тудын пöртышкыжö пурен. – Господьын суоландарымыже тиде суртлан лийже. Иза-шольым-влак, айста пырля кумалына.

Кочкын шинчымышт годым суртоза адак йодын:

– Пагалыдем, тый кө улат? Шомакетын тыгай кугу вийже кушеч?

– Мый Господь Иисус Христосын, Юмын Эргын, кулжо улам, – манын апостол.

– Тиде Юмын Эргым мыят ужнем ыле, – йодын пöржен.

– Мый Тудым тыланет ончыктем, – вашештен апостол да Иисус Христосын Поро Увержым каласкалаш тўналын.

– Египетыште самырык ег-влак Илиадым да Одиссейым веле тунемыт, а тыгай Святой Возымаш нерген ме эше колын огынал, – öрын ойлен суртоза.

Александрий олаште тынеш пурымаш тиде ег гыч тўналын, вара тудын уло ешыже, родо-тукымжо тынеш пуреныт. Христослан ўшаныше-влак вашке шукемыныт. Тыге Египетын тўн олаштыже апостол Марк христиан черкым негызлен. Идол-влаклан надырым пуаш чарымыжлан верч апостолым поктылаш тўналыныт. Христиан-влак коклаште Ананий лўман ик тале ег лийын. Апостол Марк тудым шкенжын олмеш епископлан шогалтен, а шкеже ик жаплан тушеч каен.

Варнава чўчўжö дене пырля Кипрыште, вара Пентапольшто кок ий лийме деч вара Марк адак Египетыш пöртылын. Икмыняр жап гыч тудын деке апостол Петр толын. Нуно Вавилон олаште черкым негызленыт, тушеч Петр малоазийский христиан-шамычлан икымше соборный серышыжым колтен.

Марк вара адак апостол Павел дене пырля Римыште лийын. Павел колоссян-влаклан колтымо серышыштыже Марк нерген тыге воза: «Мый денем пырля казаматыште шинчыше Аристарх, тыгак Варнаван Марк родыжо тыланда саламым колтат. Марк шотышто йодым налында: тудо теңдан деке мия гын, порын вашлийза» (Кол. 4:10-11). Маркым тудо колоссян-влак деке шояк туныктышо-влак ваштареш чот шогаш полшаш колтен. Кокымшо гана казаматыште улмыж годым тудо Марк ден апостол Тимофейым Римыш полшаш толаш ўжын. Марк Римыш миен

шуын гын, Петр ден Павелын кузе колымыштым ужын кертын, но тидын нерген возымо огыл.

Апостол Марк уэш Египетыш миен, Александрийыште христиан училишым почаш негызым пыштен, черкылан шкенжын возымо литургий чиным пуэн. Тушеч апостол Африкыш, Ливийыш коштын, туштат туныктен.

Святой Марк, Александрий черкын икымше епископшо, тиде олаштак икымше мученик лийын. Святой Кугече ты ийын Серапис лўмеш языческий пайрем дене ик кечын толын. Храмыште Юмын литургийым служитлымыж годым язычник-шамыч черкыш куржын пуреныт, апостолым кандыра дене кылденыт да, урем мучко шўдырен, казаматыш нангаеныт. Кўан мландеш апостолын капше сусырген пытен, вур йоген, а тудо кумалын: «Господь Иисус Христос! Тыйын лўмет верч тыгай орлыкым ужаш пуыметлан Тыланет таум ыштем».

Святой орланыше деке казаматыш пелйўдым Господьын суксыжо толын, «Тый вашке Пылпомышто поро пиалым ужат» манын увертарен. Вара тудым Господь Шкенжын толмыж дене лыпландарен.

Маркым вес кечынат урем мучко шуко жап шўдырен коштыныт, чот сусыргымо дене тудо колен. Колышо капшым йўлалташ кугу туло-тым ылыжтеныт улмаш, но трук чот пычкемышалтын, кўдырчö кўдыртен, мланде чытырнен, шолеман йўр тўналын. Язычник-шамыч тушеч шылаш вашкеныт, а христиан-влак апостолын капшым кугу пагалымаш дене тоеныт.

Святой Маркын шўгарже ўмбалам IV курымышто черкым чоненыт. IX курым тўналтыште тўрлö амаллан көра Египетыште православий лушкен, сандене евангелист Маркын мощыжым 829 ийыште Венецийыш конденыт, тыште тудын лўмеш соборым чоненыт.

Апостол да евангелист Маркым Православный черкыште 8 май, 17 январь, 10 октябрь да 12 ноябрь кечын пагален шарнат.

А.Чемякова ямдылен.

Туныктен каласыме шомак

Корно воктене кок ег ала-мо нерген мутланен шоген.

Подылаш йоратыше пörъен воктечышт эртен кайышыжла шоналтен:

– Нине, товатат, аракам йүнешт да кевытыш каяш кутырат, вашкерак тушко кайышаш. От пале вет: ала черет, ала аракажат шагал.

Мом ышташ да куш каяш шонымыжым монден, ты егет кевытыш ошкылын.

Мутланен шогышо-влакым үдырамаш ужын. Шогертен гай шомакым нумалаш йоратыше улмыжлан көра тудо вигак шоналтен:

НУЖ: ПАЙДАЛЕ, ШУЛДО, ТУТЛО

Оралте пелен, пакчаште кушшо тиде шүкшудын айдемылан пайдале улмыжым акрет годымак паленыт. Тудо ятыр түрлө витамин ден микроэлементлан поян. Мутлан, нужышто аскорбин кислота (С витамин) лимонысо деч кум пачаш шуко, а тусо К витамин вүр йогымым писын чара. Нуж коваштысе сусырым паремда, вүрым эрыкта, үпвожым пенгыдемда, капкылысе чыла гаяк органын пашажым саемдаш полша. Эсогыл шужен ийлаште, Кугу сар годым тудо айдемылан илен лекташ полшен.

Майыште шочшо нуж поснак пайдале. Туддене түрлө кочкышым ямдылаш лиеш.

САЛАТ

Күлыт: 1 вуй шолтымо йошкар ушмен, ик изирак кылдыш нуж, 1 пүй чеснок, нөшмүй, тамже дене шинчал.

Нужым шолшо вүд дене когартыман, солыкеш коштыман, тыгыдын пүчкедыман. Төркеш нүжымө йошкар ушменым ешарыман. Тушко чеснокым пунчалман, изиш шинчалым пыштыман да нөшмүй дене варыман.

НУЖ ШҮР

Күлыт: 3-4 паренге, ик кормыж вермишель, ик күчымө муно, ик кылдыш нуж, шинчал, үмбал.

Каструльысо шолшо вүдыш паренгым падыштен пыштыман. Тудын шолмо жапыште нужым падыштыман. Паренге кұаш тўналмеке, вермишельым шавалтыман. Иктаж 5-7 минут

– Нине вет ала-кө нерген манешманешым колтат. Мыят пошкудем нерген тыгайым кольым, тыгайым кольым, öрат веле. Кумышкалан миен ойлаш возеш, уке гын вес енат увертарен шукта.

Мом ышташ да куш каяш шонымыжым монден, үдырамаш кумышкаж деке куржын.

Мутланен шогышо-влак воктеч йоргалана шогышыше пörъен эртен каен да шке семынже шоналтен:

– Йүдым кө деке коштымышт нерген каласкалат докан. Мыят Пампалчем деке шукертсек миен омыл, кызытак туддеке савырнышаш.

Мом ышташ да куш каяш шонымыжым монден, ты пörъен öрдыж үдырамаш деке вашкен.

Шот дене илыше ег ты корно денак ошкылын. Икшырымын мутланен шогышо-влакым ужын да шоналтен:

– Сай йолташ-шамыч порын мутланен шогаш жапым муыныт. А мыйже, кугу сулыкан, черланыше лишыл енем декат икмыняр кече миен ом керт. Вет тудынат иктаж-кө дене мутым вашталтымыже шуэш, родо-тукумжо нерген пален налнеже.

Мом ышташ да куш каяш шонымыжым монден, ты пörъен шке лишыл егжын кумылжым нөлташ каен.

Чынак ойлат: кажне егын шке шонымашыже, шке корныжо.

гыч нужым ешарыман, шинчалым тамже дене пыштыман. Тулым йөртымө деч ончыч, шүрыш муным луген колтыман. Нуж шүрым үмбал дене ошемден кочкаш лиеш.

САЛМАМУНО

Күлыт: 2 вуй шоган, ик кылдыш нуж, 3-4 күчымө муно, шинчал, нөшмүй.

Шоганым нөшмүеш жаритлыман, туштак падыштыме нужым пыштыман, шинчалым шавалтыман да эше жаритлыман. Муным лугыман, изиш шинчалым ешарыман. Тудым шоганан, нужан салмаш опталман да петыртыш дене петырен күктыман.

Шотыш налза: кугу давлениян еглан (гипертониклан) нуж гыч ямдылыме кочкышым шекланен кочман, вет тудо вүрым нугыдемда.

ТАЗАЛЫКДА ПЕНГЫДЕ ЛИЙЖЕ!

МАЙ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН		7	14	21	28
ВТ	1	8	15	22	29
СР	2	9	16	23	30
ЧТ	3	10	17	24	31
ПТ	4	11	18	25	
СБ	5	12	19	26	
ВС	6	13	20	27	

17 черкын 12 кугу пайремже
кугурак пайрем
9 пүтыдымо арня
26 колышо-влакым уштымо кече
6 пенгыде пүто кече 6 пүто кече

2 – Москвасе поро пиалан Матрона аванан кечыже.
6 – Чот орланыше святой Георгий Победоносцын кечыже. Юмын Аван Иверский иконыжын кечыже.
8 – Апостол да евангелист

Маркын кечыже.
9 – Сарыште колышо салтак-влакым уштымаш.
13 – Апостол Иаков Заведеев ден святитель Игнатий (Брянчаниновын) кечышт.
14 – Юмын Аван Мироносицкий иконыжын кечыже.
16 – Преподобный Феодосий Киево-Печерскийын кечыже.
17 – Господьын Пылпумышко чапландаралт нолталтмыже.
18 – Юмын Аван «Йуын пытарыдыме Чаше» («Неупиваемая Чаша») иконыжын кечыже.
21 – Апостол да евангелист Иоанн

Богословын кечыже.
22 – Святитель Николай Чудотворецын кечыже.
Волжск оласе соборын да Звенигово оласе, Куженер, Мариец, Суток поселкыласе, Актаюж, Косолапово, Кожла-сола, Микряково селаласе храм-влакын пайремышт.
24 – Апостол-влак дене тор улшо Мефодий ден Кириллын, славян калыкын туныктышыштын, кечышт.
Москван да уло Российын Святейший Патриархше Кириллын святойжын кечыже.
25 – Священномученик Ермогенын, Москван да уло Российын патриархше да чудым ыштышыжын, кечыже.
27 – Святой Троице пайрем.
28 – Святой Шүлыш кече.

КРЕСТНЫЙ ХОД НЕРГЕН УВЕР

20 майыште, рушарнян, Волжск ола гыч Волжск – Звенигово – Морки Крестный ход лектеш. Юмын Аван Смоленский иконыжо дене Марий мландым святитлен коштмаш коды ийласе семынак тыгай корно дене кая: Волжск – Эмеково – Исменса – Звенигово – Чакмарий – Кужмара – Красногорский – Шоленер – Суслонгер – Мочалище – Керебеляк – Октябрьский – Күчыкэнгер – Ильинский – Мушерань – Арын – Азыял – Кугу Шале – Морко – Семисола – Шордур. Чудым ыштыше юмога Шордур деч вара Куженер район чекыште вес благочинийлан пуалтеш. Крестный ходын могай кечын кушко мийымыж нерген Марий епархийын сайтыштыже эскерыза.

КУНАМ ОНЧЫКО ТҮТКЫН ОНЧАШ ТУНЕМЫНА? ЯЗЫКЫМ КАСАРЫМАШ

Ме шукынжо
языкна шагал
манын шоне-
на. Кугу прес-
тольный пай-
рем годым
черкыш миен
толына да
йора. Мөн-
гыштö эр-
дене, кечы-
валым, кастене

молитвам күчыкын пелештена. Юмылан таум ыштена, а вара шкеже шуко-шуко сайым йодына. «Тазалыкым йодаш орман огыл, а молыжым Юмо шке пала», - тыге ик сай палымем ойла. Юмо мемнам йората, арала, чамана. А меже Юмым йоратена мо? Шуктена мо Тудын законжым?

Юмылан ушаныше ет шкенжым кузе кучышашым черкыште языкым касарыме деч ончыч священник умылтара. Ойлымыжым түткын колышташ да ушыш пышташ күлеш. Черке дене кылдалтше литературым налман да пачаш-пачаш лудман. Ушыш пыштымым умбакыже илышыште кажне кечын шуктыман.

**Николай УНЖЕНИН.
Йошкар-Ола.**

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК"
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 3.05.2018 ий. 0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

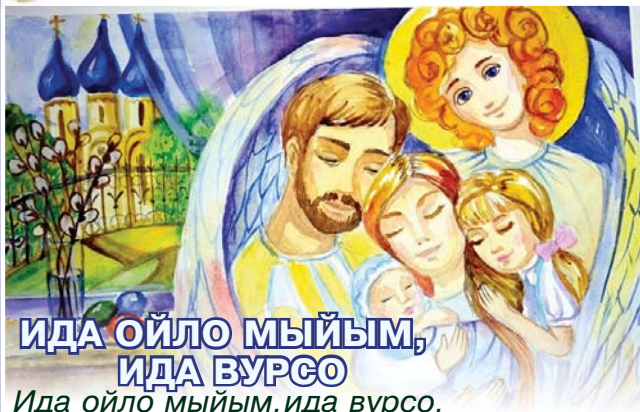
Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Принтекс» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Карл Либкнехт урем, 71 "А" пöрт.

Редакцийын да издательын адресше: 424002, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.
тел.: (88362) 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru
Редакционный советым вуйлатыше: протоиерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Д.Смирнов, А.Чемякова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов. Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**

ИДА ОЙЛО МЫЙЫМ, ИДА ВУРСО

Ида ойло мыйым, ида вурсо,
Мые ом көрәне нигёлан.
Кажне енын шкенжын илыш корно,
Кажныже лийнеже пиалан.

Припев:

Иүштö-шокшо – чылажат пүралтын,

Ойго ден куан ваш алмаштат.

А пиалым пайлымыже годым

Юмо монден огыл мыйымат.

Пүрымашлан мые ом өпкеле:

Мо лийшашым Юмо вел пала.

Ик кечат ик семын огеш эрте:

То вучка, то чотак шортара.

Припев:

Ом вискале йöратымаш келгытым,

Тудо чонем сусыртен улмаш.

Палем ынде мый пиалын акшым,

Эскерен огеш лий йöраташ.

Припев:

Ида ойло мыйым, ида вурсо,

Илыш корнем курык гоч эрта.

Тудын дечын утыжым ом вучо,

Рвезылык огеш пöртыл тетла.

Припев:

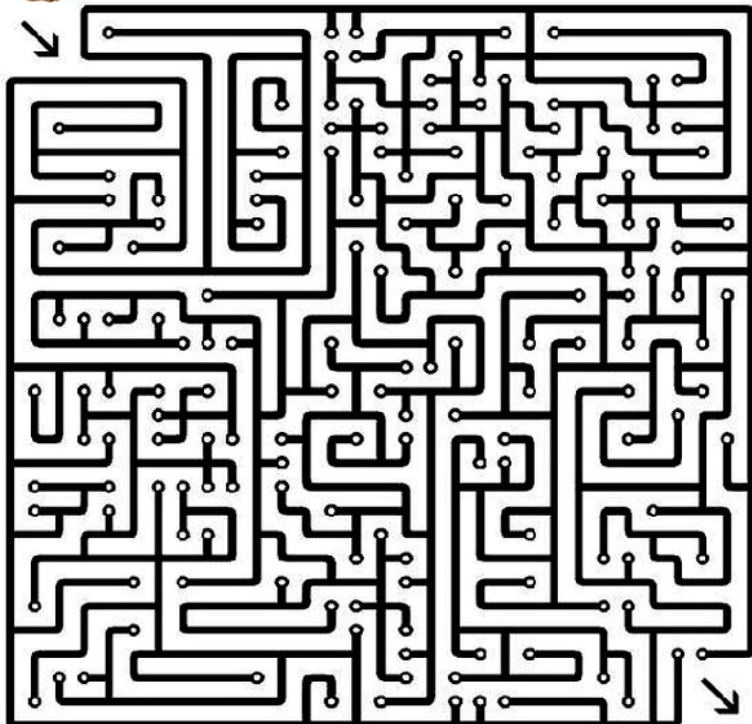
Римма Смоленцева.

Куанен чиялтена

Корным кычал муаш полшо

10 ойыртемем кычал му

